

ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА

УДК: 378.013: 37.011.3-051]:351.862.2

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20732355>

**Концепція підготовки майбутніх учителів до організації
безпекоорієнтованого освітнього середовища в умовах сучасних ризиків**

Науменко Наталія Вікторівна

доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри корекційної психопедагогіки і здоров'я людини
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди,
вул. Алчевських, 29, м. Харків, Харківська обл., 61002, Україна
<https://orcid.org/0000-0003-0658-1769>

Бойчук Юрій Дмитрович

доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, ректор,
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди,
вул. Алчевських, 29, м. Харків, Харківська обл., 61002, Україна
<https://orcid.org/0000-0001-8583-5856>

Козлов Андрій Валерійович

старший викладач кафедри теорії, методики і практики фізичного виховання,
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди,
вул. Алчевських, 29, м. Харків, Харківська обл., 61002, Україна
<https://orcid.org/0000-0001-5594-2132>

Дрожик Людмила Володимирівна

кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри корекційної

психопедагогіки і здоров'я людини,

Харківський національний педагогічний університет

імені Г.С. Сковороди,

вул. Алчевських, 29, м. Харків, Харківська обл., 61002, Україна

<https://orcid.org/0000-0002-5290-6715>

Прийнято: 21.05.2026 | Опубліковано: 30.05.2026

***Анотація.** Мета статті полягає в обґрунтуванні авторської концепції підготовки майбутніх учителів до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища в умовах сучасних соціальних, воєнних, інформаційних і психологічних ризиків та визначенні її теоретико-методологічних засад і механізмів реалізації у закладах вищої педагогічної освіти. Актуальність дослідження зумовлена трансформаційними процесами в системі освіти України, реалізацією положень Нової української школи та необхідністю забезпечення безпеки й здоров'язбереження учасників освітнього процесу в умовах сучасних викликів.*

***Методи.** У процесі дослідження використано комплекс теоретичних методів: аналіз, синтез, порівняння, узагальнення та систематизацію наукових джерел, нормативно-правових документів і сучасних концепцій педагогічної освіти. Застосування теоретико-методологічного аналізу дало змогу визначити сутність, структурні компоненти, принципи та закономірності професійної підготовки майбутніх учителів до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища.*

***Результати.** У статті представлено авторську концепцію професійної підготовки майбутніх учителів, що ґрунтується на інтеграції компетентнісного, аксіологічного, суб'єктно-діяльнісного, гуманістичного та*

нейропедагогічного підходів. Визначено, що готовність педагога до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища охоплює емоційно-мотиваційний, ціннісно-світоглядний, когнітивний і діяльнісний компоненти. Концепція передбачає формування здоров'язбережувальної, інклюзивної, психологічної, соціально-емоційної та безпекової компетентностей через оновлення змісту психолого-педагогічної підготовки, впровадження інноваційних освітніх технологій, розвиток педагогіки партнерства та створення безпечного освітнього середовища у закладі вищої освіти.

***Висновки.** Доведено, що реалізація запропонованої концепції сприятиме формуванню конкурентоспроможного вчителя нового покоління, здатного ефективно реагувати на сучасні ризики, забезпечувати фізичну, психологічну, соціальну та інформаційну безпеку здобувачів освіти, здійснювати професійну діяльність на засадах гуманізму, відповідальності та сталого розвитку. Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні практичних моделей оцінювання готовності майбутніх педагогів до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища та впровадженні інноваційних технологій у систему педагогічної освіти.*

***Ключові слова:** професійна підготовка, майбутній учитель, безпекоорієнтоване освітнє середовище, сучасні ризики, здоров'язбереження, компетентність, Нова українська школа.*

Concept of Training Future Teachers to Organize a Safety-Oriented Educational Environment in the Context of Contemporary Risks

Nataliia Naumenko

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor at the Department of Corrective Psychopedagogy and Human Health, H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, 29, Alchevskih Street , Kharkiv, Kharkiv oblast, 61002, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0003-0658-1769>

Yuriy Boychuk

Doctor of Education, Full Professor, Full member of National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Professor of Special Pedagogy Department, Rector, H.S.Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, 29, Alchevskih Street , Kharkiv, Kharkiv oblast, 61002, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0001-8583-5856>

Andrii Kozlov

Senior Lecturer of Theory, Methodology and Practice of Physical Education Department, H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University 29, Alchevskih Street , Kharkiv, Kharkiv oblast, 61002, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0001-5594-2132>

Liudmyla Drozhyk

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Corrective Psychopedagogy and Human Health, H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, 29, Alchevskih Street , Kharkiv, Kharkiv oblast, 61002, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-5290-6715>

Abstract. Objective. *The purpose of this article is to justify the author's concept for preparing future teachers to organize a safety-oriented educational environment amid contemporary social, military, informational, and psychological risks, and to define its theoretical and methodological foundations and implementation mechanisms in institutions of higher teacher education. The relevance of the study stems from the transformational processes in Ukraine's education system, the implementation of the provisions of the New Ukrainian School, and the need to ensure the safety and health of participants in the educational process in the face of contemporary challenges.*

Methods. *The study employed a range of theoretical methods, including analysis, synthesis, comparison, generalization, and systematization of scientific sources, regulatory documents, and contemporary concepts in teacher education. The application of theoretical and methodological analysis made it possible to determine the essence, structural components, principles, and patterns of professional training for future teachers in organizing a safety-oriented educational environment.*

Results. *This article presents the author's concept of professional training for future teachers, based on the integration of competency-based, axiological, subject-activity, humanistic, and neuropedagogical approaches. It is determined that a teacher's readiness to organize a safety-oriented educational environment encompasses emotional-motivational, value-worldview, cognitive, and activity-based components. The concept envisages the development of health-preserving, inclusive, psychological, socio-emotional, and safety competencies through the updating of the content of psychological and pedagogical training, the introduction of innovative educational technologies, the development of partnership pedagogy, and the creation of a safe educational environment in higher education institutions.*

Conclusions. *It has been demonstrated that the implementation of the*

proposed concept will contribute to the development of a competitive new generation of teachers capable of effectively responding to contemporary risks, ensuring the physical, psychological, social, and informational safety of students, and conducting their professional activities based on humanism, responsibility, and sustainable development. Prospects for further research lie in the development of practical models for assessing the readiness of future teachers to organize a safety-oriented educational environment and the introduction of innovative technologies into the system of teacher education.

Keywords: *professional training, future teacher, safety-oriented educational environment, modern risks, health preservation, competence, New Ukrainian School.*

Постановка проблеми. Сучасний розвиток українського суспільства, зумовлений євроінтеграційними процесами, цифровізацією освіти та викликами воєнного часу, актуалізує проблему модернізації професійної підготовки майбутніх учителів відповідно до ідей Нова українська школа. Реформування загальної середньої освіти передбачає перехід від знаннєвої моделі навчання до компетентнісної, особистісно орієнтованої та діяльнісної, що вимагає підготовки педагога нового покоління – фасилітатора, наставника, організатора безпечного та інклюзивного освітнього середовища.

Водночас сучасна система професійної підготовки педагогів у закладах вищої освіти не завжди повною мірою відповідає цим вимогам, що проявляється у недостатній практико-орієнтованості, фрагментарності формування компетентностей та недостатній увазі до ціннісно-світоглядних і соціально-психологічних аспектів професійної діяльності. Особливої значущості набуває необхідність формування у майбутніх учителів цифрової грамотності, інклюзивної культури, емоційної стійкості, готовності до роботи в кризових умовах та здатності підтримувати психічне здоров'я учасників

освітнього процесу.

У зв'язку з цим виникає суперечність між суспільним запитом на конкурентоспроможного вчителя, здатного реалізовувати цінності та принципи НУШ, і недостатньою розробленістю цілісних концептуальних засад його професійної підготовки. Це зумовлює необхідність наукового обґрунтування сучасної концепції підготовки майбутніх учителів, визначення її структурних компонентів, принципів та механізмів реалізації в умовах модернізації педагогічної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні педагогічні наукові розвідки вказують на значний інтерес дослідників до проблеми організації безпекоорієнтованого освітнього середовища як важливого компонента освітньої діяльності. Так, у визначенні цього феномену підкреслюється, що безпека в освіті це не лише зовнішні фізичні умови, а й психологічні, соціальні та інформаційні аспекти, які створюють умови для нормального розвитку і навчання учасників освітнього процесу. До прикладу, безпекоорієнтоване середовище в початковій освіті виділено як складний багатовимірний педагогічний феномен, що включає ризики соціально-економічного, психологічного й інформаційного характеру [4].

Н. Огар підкреслює, що формування безпечного освітнього середовища в закладах загальної середньої освіти має бути інтегрованим і комплексним, охоплюючи фізичну безпеку, психологічну підтримку, інформаційну безпеку та взаємодію учасників освітнього процесу з урахуванням воєнних, техногенних і соціальних ризиків сучасності [14].

У вітчизняних дослідженнях підготовка майбутніх педагогів до проєктування безпечного освітнього середовища розглядається як невід'ємна складова професійної підготовки. Зокрема, Н. Беляєва аналізує шляхи підвищення обізнаності майбутніх учителів щодо безпечної поведінки та здатності до прогнозування й вибору адекватних дій у

небезпечних ситуаціях. Дослідниця підкреслює, що освітня підготовка повинна включати знання з психофізіологічного, емоційного здоров'я та міжособистісного сприйняття учнів, що дозволить здійснювати ефективне управління безпекою під час навчального процесу [1].

I. Царенко звертає увагу на необхідність адаптації змісту курсу «Безпека життєдіяльності та охорона праці» до сучасних типів ризиків, включно з організаційно-технічними, інформаційно-комунікаційними та соціокультурними загрозами. Авторка доводить, що майбутні вчителі повинні опанувати не лише базові знання з безпеки, але й уміння ідентифікувати та управляти широким спектром небезпек у навчальному середовищі [15].

У контексті сьогодення одним із кардинальних завдань є розгляд впливу сучасних ризиків (воєнний стан, психологічні травми, інформаційні загрози) на освітнє середовище та професійну діяльність учителя. Питання створення безпечного середовища в умовах воєнного стану та кіберзагроз розглядається як комплексна освітня й управлінська проблема, що вимагає не лише технічних рішень, але й глибокого педагогічного осмислення [14].

Разом з тим, Є. Гладишко зазначає, що реалізація політики безпеки в закладах освіти потребує розроблення не тільки нормативно-правових механізмів, але й спеціальних моделей педагогічної діяльності, управлінських компетенцій і партнерських практик між учасниками освітнього процесу [3].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз наукових досліджень дав змогу виокремити низку проблем, що потребують подальшого вивчення. Зокрема, недостатньо розробленою залишається проблема інтеграції психологічної безпеки у професійну підготовку майбутніх учителів, зокрема механізмів профілактики стресу та підтримки психоемоційного благополуччя учасників освітнього процесу. Обмежено

висвітлено питання інформаційної та кібербезпеки, зокрема ризиків соціальних мереж, кібербулінгу та захисту персональних даних. Крім того, відсутні цілісні моделі професійної підготовки, які б поєднували теоретичні знання про безпеку, оцінювання ризиків і практичні механізми формування безпекоорієнтованої педагогічної компетентності.

Аналіз сучасних наукових досліджень підтверджує, що підготовка майбутніх учителів до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища в умовах сучасних ризиків є актуальною науково-практичною проблемою. Тому, з огляду на зазначене, існує необхідність розроблення концепції підготовки майбутніх учителів до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища в умовах сучасних ризиків.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є представлення авторської концепції підготовки майбутніх учителів до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища в умовах сучасних ризиків та перспективи її впровадження в освітній процес закладів вищої педагогічної освіти. Для реалізації цієї мети визначено такі завдання: обґрунтувати структурні компоненти готовності майбутнього вчителя до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища; розкрити сутність авторської концепції професійної підготовки майбутніх учителів на засадах компетентнісного, аксіологічного, гуманістичного, суб'єктно-діяльнісного та нейропедагогічного підходів; визначити педагогічні умови, форми, методи й технології реалізації концепції у закладах вищої педагогічної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. З метою ефективної професійної підготовки майбутніх учителів здійснено науково-теоретичний аналіз організації безпекоорієнтованого освітнього середовища в умовах сучасних ризиків, що дало змогу визначити методологічні засади розроблення цілісної концепції підготовки педагогів. Сучасна вища освіта

орієнтована на формування конкурентоспроможного фахівця, здатного до професійної діяльності, міждисциплінарної інтеграції знань, саморозвитку та безперервного професійного вдосконалення.

Аналіз наукових досліджень засвідчив відсутність цілісної концепції підготовки майбутніх учителів до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища, що зумовлює необхідність її наукового обґрунтування з урахуванням освітніх реформ, євроінтеграційних процесів і сучасних суспільних викликів. Запропонована концепція відображає авторське бачення мети, змісту, форм і методів професійної підготовки педагогів, спрямованої на формування готовності забезпечувати безпечні умови освітньої діяльності та збереження життя і здоров'я дітей. Водночас упровадження європейського досвіду в національну систему освіти потребує адаптації до українських освітніх традицій і сучасних умов розвитку суспільства.

Загальні положення авторської концепції гуртуються на концептуальних засадах Нової української школи, в основі яких лежать традиції вітчизняної педагогічної думки та сучасній філософії освіти, що утверджують дитиноцентризм як провідний принцип організації освітнього процесу. Вони передбачають цілісну інтеграцію навчання, виховання і розвитку особистості з урахуванням її вікових, індивідуальних і психофізіологічних особливостей, здібностей та професійних орієнтацій [6; 7].

НУШ спрямована на формування національної ідентичності, громадянської відповідальності, морально-етичної зрілості, здатності до прийняття обґрунтованих рішень і поваги до прав людини. Водночас її концепція орієнтована на збагачення інтелектуального, культурного й економічного потенціалу суспільства, підвищення освітнього рівня громадян задля сталого розвитку держави та реалізації європейського вектору [10; 13].

Важливою складовою є створення безпечного, підтримувального та партнерського освітнього середовища, а також підготовка компетентного вчителя нового покоління – професіонала, здатного до безперервного навчання, творчої самореалізації та постійного професійного вдосконалення [11].

Будь-які зміни в освітньому процесі супроводжуються ризиками невизначеності результатів та потенційними негативними впливами на розвиток особистості. У контексті реалізації принципів реформи НУШ ключовим компонентом професійної підготовки майбутнього вчителя є його готовність до створення безпекоорієнтованого освітнього середовища. Це передбачено професійним стандартом за спеціальностями «Вчитель закладу загальної середньої освіти», де трудові функції «організація безпечного та здорового освітнього середовища» та «партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу» посідають центральне місце серед п'яти ключових професійних обов'язків сучасного педагога [5; 11].

Готовність майбутнього вчителя до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища передбачає сформованість у нього здоров'язберезувальної, інклюзивної, проєктувальної, психологічної, емоційно-етичної компетентностей та компетентності педагогічного партнерства [5; 6; 7].

Ключовим завданням сучасної освітньої реформи в Україні є перебудова системи освіти на засадах гуманістичної педагогіки, де пріоритетним є формування толерантності як особистісної якості, що ґрунтується на моральних принципах, шанобливому ставленні до інших, здатності до саморефлексії та гармонійної взаємодії в суспільстві. Гуманістична педагогіка сьогодні інтегрується з педагогікою співробітництва, педагогікою успіху та педагогікою діалогу, що передбачає навчання без примусу, розвиток пізнавальної активності через колективну

творчість, створення ситуацій успіху, організацію діалогічної взаємодії та індивідуалізованого навчання, а також формування навичок самоаналізу та самовизначення.

Важливим компонентом педагогічної підготовки є становлення «Я»-концепції майбутнього вчителя, яка визначає його відчуття власної унікальності, самооцінку та здатність регулювати професійну і соціальну активність. «Я»-концепція включає когнітивний (усвідомлення власних якостей і соціальної значущості), емоційний (самоповага, почуття гідності) та оцінно-вольовий (прагнення до самоствердження та підвищення самооцінки) компоненти, що забезпечують гармонійну взаємодію особистості з оточенням та впевненість у своїх силах [6].

Важливою складовою готовності майбутнього вчителя до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища є здатність зберігати фізичне й психічне здоров'я, здійснювати професійний саморозвиток і впроваджувати здоров'язбережувальні технології. Сучасний педагог має формувати культуру безпечного способу життя, проводити профілактичну роботу та бути готовим до надання домедичної допомоги в надзвичайних ситуаціях [10].

Актуальність цієї проблеми посилюється зростанням кількості дітей «групи ризику» внаслідок соціально-економічних і воєнних викликів, що зумовлює необхідність інклюзивності освіти та підготовки вчителя до створення безпечного освітнього середовища з урахуванням індивідуальних потреб учнів.

Отже, формування готовності майбутніх учителів до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища є одним із ключових завдань сучасної педагогічної освіти.

Теоретичні положення авторської концепції професійної підготовки майбутніх учителів до організації безпекоорієнтованого освітнього

середовища в умовах сучасних ризиків гуртуються на законодавчих нормативно-правових документах: Конституції України, Національній доктрині розвитку освіти (2001), Законі України «Про основи національної безпеки» (2018), Законі України «Про освіту» (2017), «Про вищу освіту» (2014), «Про повну загальну середню освіту» (зі змінами) (2022, 2023), Законі України «Про охорону праці» (2023), Наказі Кабінету Міністрів про затвердження Положення «Про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти» (2017), Концепції безпеки закладів освіти (2023), Національній стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі (2020), Концепції Загальнодержавної програми «Здоров'я 2020: український вимір» (2011), Загальнонаціональній програмі Президента «Здорова Україна» (2021), та підкреслюють взаємообумовленість сучасних тенденцій в розбудові системи освіти та підготовки майбутніх учителів [5; 7].

Закономірності та принципи професійної підготовки майбутніх учителів до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища в умовах сучасних ризиків базуються на об'єктивних і суб'єктивних, загальних та конкретних взаємозалежностях. До ключових з них належать: залежність мети підготовки від сучасних соціальних і освітніх тенденцій; вплив усвідомлення студентами цілей, завдань та змісту навчання на результати професійної підготовки; роль професійної спрямованості та мотивації у формуванні компетентностей; врахування індивідуальних потреб та активності здобувачів у засвоєнні знань і формуванні умінь; взаємозалежність мети, завдань, змісту та методів підготовки; а також визначальна роль спеціально організованого освітнього середовища закладу вищої педагогічної освіти у забезпеченні кінцевого результату професійної підготовки [9].

Мета, зміст, форми діяльності та результати професійної підготовки

майбутнього вчителя до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища в умовах сучасних ризиків визначаються сучасними освітніми принципами: гуманізації, демократизації, гуманітаризації, неперервності, та загальними принципами навчання: комплексності, інтеграції, міждисциплінарності, індивідуалізації, науковості, системності, варіативності, практичної спрямованості, суб'єктності, самостійності та рефлексивності.

Таким чином, авторська концепція професійної підготовки майбутнього вчителя до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища в умовах сучасних ризиків уявляє собою цілісну систему, що включає цілепокладання, принципи та закономірності проєктування підготовки, зміст навчання, методологічні підходи, педагогічні технології, форми, методи та засоби реалізації завдань, а також учасників освітнього процесу: студентів і викладачів, як активних суб'єктів професійної діяльності.

Авторська концепція професійної підготовки майбутнього вчителя до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища в умовах сучасних ризиків, як цілісна система, побудована з урахуванням концептуальних засад професійної підготовки майбутнього вчителя.

Перша концептуальна засада розглядає підготовку майбутнього вчителя до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища в умовах ризиків як складовий елемент цілісної системи його професійної підготовки, орієнтованої на збереження здоров'я.

Друга концептуальна засада професійної підготовки майбутніх учителів передбачає формування гуманістичних, морально-етичних, демократичних цінностей і культури здорового та безпечного життя як основи готовності до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища. Це зумовлює необхідність оновлення змісту професійної

підготовки, спрямованого не лише на формування компетентностей, а й на розвиток ціннісно-мотиваційної сфери та професійно значущих якостей педагога.

Сучасна підготовка вчителя має забезпечувати здатність створювати безпечне освітнє середовище, оцінювати ризики, здійснювати профілактичну та просвітницьку роботу, надавати домедичну допомогу, підтримувати власне психофізичне здоров'я, враховувати індивідуальні потреби учнів, забезпечувати інклюзивність і конструктивну взаємодію між учасниками освітнього процесу.

Третя концептуальна засада полягає в тому, що готовність майбутнього вчителя до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища визначається рівнем його професійного розвитку, який охоплює мотиваційну, ціннісну, інтелектуальну та діяльнісну сфери. Вона передбачає не лише сформованість професійних компетентностей, а й гуманістичну та безпекову спрямованість педагогічної діяльності для збереження життя і здоров'я учнів.

Формування такої готовності потребує створення безпечного освітнього середовища у закладі вищої педагогічної освіти, що забезпечує психологічний комфорт, підтримку емоційного благополуччя, попередження насильства та дотримання норм фізичної, психологічної, інформаційної й соціальної безпеки.

Четверта концептуальна засада професійної підготовки передбачає формування цілісної всебічно розвиненої особистості майбутнього вчителя, що включає розвиток індивідуальності, системи цінностей та особистісних якостей, а також зміцнення фізичної, психічної, соціальної та духовної складових здоров'я на засадах нейропедагогіки.

Проблема формування цілісної особистості привертає увагу як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників, які виділяють різні складові її

структури: спрямованість (Л. Божович, С. Рубінштейн), систему цінностей (М. Бобнєва, Є. Шиянов), мотиви та діяльність (О. Леонтьєв), самоактуалізацію (А. Маслоу), креативність (В. Сластьонін) та унікальність внутрішнього світу (К. Ясперс). Сучасні науковці (І. Бех, Г. Васянович, І. Зязюн, В. Кремень) підкреслюють роль гуманізму, людиноцентризму та особистісної рефлексії в процесі розвитку цілісної особистості, тоді як А. Стрижаков наголошує на активності особистості у міжособистісних та соціальних відносинах як ключовому чиннику формування її соціальної цілісності [5; 6].

Таким чином, у наукових дослідженнях існують різні трактування сутності цілісної особистості, що відображається у багатоваріативності форм, методів та засобів її розвитку, зокрема в освітніх програмах для майбутніх учителів в Україні (різна кількість кредитів, додаткові спеціалізації, зміст дисциплін, форми залучення до наукової діяльності).

Формування цілісної особистості відбувається у сприятливому освітньому середовищі, яке забезпечує реалізацію здібностей, професійних знань та умінь, водночас результати цього процесу значною мірою залежать від мотивів, самооцінки та педагогічної спрямованості самого майбутнього вчителя. Усвідомлення особистістю власної ролі у професійному розвитку, поєднане з належними умовами освітнього середовища, забезпечує ефективність формування компетентностей, необхідних для організації безпекоорієнтованого освітнього середовища в умовах сучасних ризиків.

В умовах євроінтеграції *реалізація авторської концепції* підготовки майбутніх учителів до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища потребує поєднання передового вітчизняного педагогічного досвіду з європейськими практиками професійної підготовки. Процес впровадження концепції передбачає поетапну роботу з усіма учасниками освітнього середовища: науково-педагогічними працівниками,

адміністративним персоналом, студентськими кураторами, представниками студентського самоврядування та громадських організацій, що забезпечує комплексний підхід до здоров'язбережувальної спрямованості професійної підготовки [12].

Головна ідея концепції полягає в оновленні змісту психолого-педагогічних компонентів через впровадження здоров'язбережувальних, особистісно-орієнтованих, дослідницьких і проєктних технологій, технологій розвитку творчої особистості, кооперативного навчання та педагогіки партнерства з урахуванням нейропедагогічних аспектів.

Ефективна реалізація концепції передбачає створення безпечного освітнього середовища у закладі вищої педагогічної освіти, що формує у майбутніх учителів компетентності безпеки, включно з оцінкою ризиків, діями в надзвичайних ситуаціях, домедичною допомогою, правовим та цивільним захистом, соціально-емоційним навчанням, психологічним здоров'ям, запобіганням конфліктам і безпечною поведінкою в Інтернеті.

Реалізація теоретико-методичних засад підготовки передбачає: інтеграцію безпекових питань у дослідницькі проєкти закладу; нейропедагогічне та психолого-педагогічне оцінювання професійної готовності студентів; проведення профілактично-просвітницьких заходів (вебінари, семінари, конференції) з питань здоров'я та безпеки; обов'язкове підвищення кваліфікації педагогічного та адміністративного персоналу з безпекових та здоров'язбережувальних питань; забезпечення науково-методичними матеріалами з безпеки та здоров'я учасників освітнього процесу [5; 8].

Процес підготовки майбутніх учителів поєднує традиційні, здоров'язбережувальні, особистісно-орієнтовані та інноваційні педагогічні технології з суб'єктно-діяльним підходом, що дозволяє студентам моделювати майбутню професійну діяльність у безпекоорієнтованому

середовищі. Таким чином, авторська концепція окреслює основні положення підготовки майбутніх учителів до ефективного управління освітнім простором із урахуванням сучасних ризиків.

Висновки. Реалізація концепції підготовки майбутніх учителів до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища в умовах сучасних ризиків забезпечує формування ключових компетентностей у сфері безпеки, здоров'язбереження, соціально-емоційного розвитку та управління ризиками. Впровадження традиційних, здоров'язбережувальних, особистісно-орієнтованих й інноваційних педагогічних технологій у поєднанні із суб'єктно-діяльнісним підходом дозволяє майбутнім педагогам моделювати професійну діяльність у безпечному середовищі та ефективно реагувати на сучасні соціальні, психологічні та інформаційні ризики. Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні емпіричних моделей оцінювання готовності педагогів до безпекоорієнтованої діяльності, дослідженні ефективності інтеграції інноваційних та цифрових технологій, впровадженні міждисциплінарного підходу та створенні методичного і організаційного забезпечення, що підвищує професійну компетентність у сфері безпеки. Концепція формує основу для розвитку сучасної педагогічної освіти, орієнтованої на безпечне та здоров'язбережувальне освітнє середовище.

Подяки: немає

Список використаних джерел:

1. Беляєва Н. Підготовка майбутніх учителів до проектування та реалізації безпечного освітнього середовища учасників освітнього процесу. *Педагогічні науки*. 2023. № 81. С. 106–110.

2. Бойченко А. Здоров'язбереження здобувачів вищої освіти в умовах сучасного освітнього середовища. *Освіта. Інноватика. Практика*. 2025. Т. 13, № 6. С. 7–11.

3. Гладишко Є. Політика безпечного освітнього середовища в закладах середньої освіти: результати оцінювання. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Соціальна робота*. 2024. Т. 1, № 10. С. 16-24

4. Науменко Н. Безпекоорієнтоване освітнє середовище як психолого-педагогічна проблема в контексті початкової освіти. *Acta Paedagogica Volynienses*. 2024. № 1. С. 30–36.

5. Науменко Н. В. Професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища в умовах ризиків: теоретико-методологічний аспект : монографія. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2024. 358 с.

6. Науменко Н. В. Сучасний стан професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи у педагогічних закладах вищої освіти. *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Педагогіка. Психологія»*. 2024. № 1. С. 111–117.

7. Науменко Н. В. Критерії, показники та рівні готовності майбутніх учителів до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища в умовах ризиків. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Педагогічні науки* : зб. наук. пр. / Бердян. держ. пед. ун-т ; редкол.: І. Т. Богданов (голов. ред.) та ін. Бердянськ : БДПУ, 2024. № 2. С. 114–123.

8. Науменко Н. В., Миронченко С. І., Козлов А. В. Шляхи формування та розвитку готовності викладача до впровадження інноваційних методів навчання в освітній процес ЗВО. *Освітній дискурс* : зб. наук. пр. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова ; редкол.: В. П. Андрущенко (голов.

ред.) та ін. Київ : Наук.-інформ. агентство «Наука-технології-інформація», 2020. Вип. 21 (3). С. 67–78.

9. Науменко Н. В., Нессонова М. М. Результати впровадження моделі науково-методичної системи підготовки майбутніх учителів початкової школи до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища в умовах ризиків. *ScienceRise Pedagogical Education*. 2024. № 4 (61). С. 12–21.

10. Науменко Н. В. Ноксологічний та еколого-психологічний підходи як методологічні засади підготовки майбутніх учителів початкової школи до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища в умовах ризиків. *Теорія та методика навчання та виховання* : зб. наук. пр. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; редкол.: О. М. Іонова (голов. ред.) та ін. Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2023. № 55. С. 162–175.

11. Науменко Н. В. Реалізація Кодексу безпечного освітнього середовища у педагогічному університеті. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* : зб. наук. пр. / Класич. приват. ун-т ; редкол.: А. В. Сущенко (голов. ред.) та ін. Запоріжжя, 2024. № 92. С. 189–194.

12. Науменко Н. В. Реалізація моделі науково-методичної системи підготовки майбутніх учителів початкової школи до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища в умовах ризиків. *Молодь і ринок*. 2024. № 10 (230). С. 114–121.

13. Науменко Н. В. Системний і синергетичний підходи як методологічні засади професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи до організації безпекоорієнтованого освітнього середовища в умовах ризиків. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи* : зб. наук. пр. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; редкол.: К. Юр'єва (голов. ред.) та ін. Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2023. № 60. С. 229–239

14. Огар Н. Формування безпечного освітнього середовища закладів загальної середньої освіти: публічно-управлінський аспект. *Вісник післядипломної освіти* : зб. наук. пр. Серія «Соціальні та поведінкові науки; Управління та адміністрування». 2025. Т. 31, № 60.

15. Царенко І. Л. Особливості підготовки майбутніх учителів з курсу «Безпека життєдіяльності та охорона праці в галузі». *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2021. № 201. С. 139–142.